

Koniec sporu o Polinezyjczyków

6 października 2016

Minęło zaledwie 3000 lat od czasu, gdy ludzie zasiedlili Fidżi i inne izolowane wyspy. Musieli w tym celu przebyć tysiące kilometrów otwartych oceanów. Dotychczas jednak nie wiedzieliśmy, kim byli ci nieustraszeni żeglarze. Pozostawili po sobie wyróżniającą się czerwoną ceramikę i niewiele więcej. Naukowcy wysunęli więc dwie hipotezy. Pierwsza z nich mówi, że byli to rolnicy, którzy przepłynęli na wyspy bezpośrednio ze wschodnich części Azji, zdaniem zwolenników drugiej hipotezy – żeglarze mieszaali się po drodze ze zbieraczami-myśliwymi z Melanezji, w tym z Papui Nowej-Gwinei.

Przeprowadzone właśnie pierwsze zakrojone na szeroką skalę badania DNA Polinezyjczyków wsparły pierwszą z hipotez. Okazało się, że to mieszkańcy Azji Wschodniej wybrali się w podróż przez Pacyfik, a dopiero znacznie później Melanezyjczycy, prawdopodobnie mężczyźni, przedostali się do Oceanii i mieszaali z osiadłymi tam już Polinezyjczykami.

Zdaniem Cristiana Capellego, genetyka z Uniwersytetu Oksfordzkiego, badania te kończą wieloletni spór naukowy. Z kolei genetyk Mark Thomas z University College London zauważa, że badania pokazują, w jaki sposób kultura uniemożliwia na początku mieszanie się różnych grup. „Rolnicy przenoszą się i po drodze nie mieszaają się zbyt z łowcami-zbieraczami. Schemat ten powtarza się wielokrotnie na całym świecie.”

Pierwsi Polinezyjczycy pozostawili po sobie czerwoną ceramikę stemplowaną, obsydianowe narzędzia i ozdobne muszle. Ich kultura zyskała nazwę Lapita, a wspomniane artefakty pojawiły się po raz pierwszy przed ponad 3000 lat na Archipelagu Bismarcka. Przedstawiciele kultury Lapita uprawiali kolokazję jadalną, jadalne gatunki pochrzynu, chlebowiec, hodowali

świnie i kury. Błyskawicznie rozprzestrzenili się na Vanuatu, Nową Kaledonię, a w końcu dotarli na Fidżi, Tonga, Samoa i inne wyspy.

W 1985 roku australijski archeolog Peter Bellwood wysunął hipotezę, zgodnie z którą Lapita pochodzi od rolników z Azji Wschodniej. Stwierdził, że szybko przemieścili się z Chin na Tajwan, następnie dotarli na Filipiny, a później przez otwarty ocean rozprzestrzenili się od Vanuatu do Samoa. W ciągu zaledwie 300 lat pokonali ponad 24 000 kilometrów. Hipoteza Bellwooda była zgodna z modelami lingwistycznymi, wedle których języki austronezyjskie rozprzestrzeniły się ze Wschodniej Azji na Oceanie i są różne od języków papuaskich z Melanezji. Jednak wielu badaczy zauważyło, że w DNA współczesnych Polinezyjczyków znajdują się dowody na ich mieszanie się z Melanezyjczykami i powolną podróż na wschód. Ta hipoteza przeważała we współczesnej nauce.

W czasie najnowszych badań uczeni przeanalizowali DNA z czterech kobiecych szkieletów z Vanuatu i Tonga datowanych na 2300-3100 lat temu. Trzy z tych szkieletów były bezpośrednio powiązane z kulturą Lapita. Uzyskane w ten sposób dane porównano z DNA niemal 800 współcześnie żyjących osób z 83 populacji w Azji Wschodniej i Oceanii. Udowodniono w ten sposób, że cztery kobiety pochodziły z innych populacji i brak jest dowodów na ich mieszanie się z przodkami dzisiejszych mieszkańców Papui Nowej-Gwineii. Wszystkie za to miały wspólnych przodków z ludem Atayal, czyli rdzennymi mieszkańcami Tajwanu oraz z ludem Kankanaey z Filipin. To oznacza, że ich przodkowie bardzo szybko przebyli ocean, nie mieszając się po drodze z Melanezyjczykami.

Obecni Polinezyjczycy mają znaczący odsetek DNA Melanezyjczyków. Analizy wykazały, że to DNA występuje w dość długich, niepoprzerywanych fragmentach, a to oznacza, że zostało dodane niedawno, pomiędzy 500 a 2500 lat temu, już po pojawieniu się kultury Lapita. Naukowcy zauważyli też, że polinezyjski chromosom X ma mniej melanezyjskiego DNA niż inne

chromosomy jądrowe. Jako, że chromosom X jest z większym prawdopodobieństwem dziedziczony po matce, sugeruje to, iż większość melanezyjskiego DNA trafiła do genomu Polinezyjczyków za pośrednictwem mężczyzn, czyli że to melanezyjscy mężczyźni miesza­li się z Polinezyjskimi kobietami. „Kobi­ecy przodkowie współczesnych mieszkań­ców Oceanii to Lapita, a wśród przodków męskich występują też Papuasi” – mówi współautor badań, Pontus Skoglund z Harvard Medical School.

Autorstwo: Mariusz Błoński

Zdjęcie: [Mariamichelle](#) (CC0)

Na podstawie: ScienceMag.org

Źródło: [KopalniaWiedzy.pl](#)